

Rotröta i åkerböna – ny studie

Sammanfattning

Rotröta i åkerbönor är en ny sjukdom som har upptäckts och beskrivits av medlemmar i projektgruppen första gången i Skåne i slutet av 1990-talet. Rotrötan orsakas av *Phytophthora pisi*, som är en mycket allvarlig patogen, och som kan orsaka mycket stora skördeförstuster. Den orsakar rotröta i både åkerbönor och ärter. Eftersom patogenen är relativt ny har vi begränsad kunskap om vilka övriga växtarter den kan angripa. Hittills kända värdväxter förutom ärt och åkerböna är vicker, linser och kikärt. Åkerböornas rötter blir helt svarta och plantorna hämmas i tillväxt och vissnar i förtid. Rötter på ärtplantor blir ofta helt uppluckrade och ruttna, vilket medför att plantorna hämmas kraftigt och senare dör. Tidigare försök i både växthus och fält har visat att det finns sortskillnader i känslighet i åkerbönor, men däremot inte i ärter.

Fig. 1. Olika grad av rotröta i åkerbönor. Friska till vänster och kraftigt angripna till höger.

I denna studie, finansierad av Jordbruksverket, har en inventering gjorts i de större odlingsområdena i Sverige, för att vi ska få en uppfattning om patogenens utbredning. Under våren och sommaren 2020 har jord- och plantprov tagits från ett 50-tal fält. *P. pisi* har påträffats i ett flertal fält i Skåne, Halland, Västergötland och Östergötland redan tidigare, vilket bekräftades även nu i sommar. Patogenen har även för första gången hittats i Småland och Uppland, men däremot inte än så länge på Öland eller Gotland och inte heller i Västmanland eller Södermanland.

Sortförsök har lagts ut i tre fält med olika grad av känd smitta av *P. pisi*. I dessa har 14–16 marknadssorter såtts i blockförsök med fyra upprepningar. Rötterna har undersökts strax före tiden för blomning och graderats med avseende på rotröta. Det har varit mycket kraftiga angrepp i två av de tre försöken och mer moderata angrepp i det tredje. Försöken har skördats och i vissa fall har skördeförstusten varit nästan total. Skördenivåerna har varierat mellan 150 kg/ha (sämsta sort i det mest smittade fältet) och 4,3 ton/ha (bästa sort i det minst smittade fältet). Sorten Birgit har resulterat i högst skörd i alla tre försöken. Sorten Julia, som har visat god motståndskraft mot rotröta i tidigare undersökningar, var lika bra som sorten Birgit i det kraftigast infekterade fältet. Även en ny sort, Lucia, resulterade i lika hög skörd som Birgit, men den fanns endast med i ett försök. Även Tiffany har gett hög skörd i alla försöken.

Det finns inga sätt att direkt bekämpa rotröta i åkerbönor. Man måste arbeta förebyggande. Det är viktigt med en ordnad växtföljd för att undvika problem. Helst bör man ha 8 år mellan mottagliga grödor. För att undvika att odla på smittade fält kan man testa jorden före odling. Eftersom *P. pisi* är en vattenälskande patogen är det mycket viktigt att fälten är väl-dränerade så att det inte står vatten i odlingarna. Även markpackning bör undvikas. Eftersom det finns skillnader mellan sorterna i åkerbönor är det viktigt att välja en sort som är motståndskraftig mot rotröta.